

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej
Oddział Analiz i Statystyki Medycznej

Raport: Cukrzyca

Epidemia XXI wieku

Katowice 2014 r.

Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej

Dyrektor: Ireneusz Ryszkiel

Zastępca Dyrektora: Jolanta Pietrzak - Wolny

Opracowanie autorskie:

Mariola Rejdak

Kierownik Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej

Tablice statystyczne i wykresy przygotowali Pracownicy Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej

Jadwiga Bretner

Ewa Knapik

Anna Cembrzyńska- Paca

Danuta Kowalska

Piotr Gnielka

Grażyna Pronobis

Beata Idkowiak- Krawczyk

Waldemar Sobczyk

redakcja: Anna Cembrzyńska- Paca

Ewa Knapik

Przy publikowaniu danych Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej prosimy o podanie źródła.

Wydawca:

Śląski Urząd Wojewódzki

Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej

Oddział Analiz i Statystyki Medycznej

ul. Jagiellońska 25

40-032 Katowice

„Świat stanął w obliczu przybierającej na sile epidemii cukrzycy. Jej niszczący wpływ jest skierowany głównie na kraje rozwijające się...”

dr Robert Beaglehole, Światowa Organizacja Zdrowia (World Health Organization)

Co 10 sekund na świecie diagnozuje się cukrzycę u kolejnej osoby, co 6 sekund ktoś umiera z powodu jej powikłań¹. W latach 1985-2007 liczba chorych na cukrzycę wzrosła aż pięciokrotnie². Według szacunków Międzynarodowej Federacji Diabetologicznej (IDF) liczba chorych na cukrzycę na świecie rośnie w tak dramatycznym tempie, że w 2035 r. może ona osiągnąć 592 mln osób³. Organizacja Narodów Zjednoczonych uznała cukrzycę pierwszą niezakaźną epidemią. 14 listopada obchodzimy „Światowy Dzień Walki z Cukrzycą” mający na celu przybliżenie wiedzy o czynnikach ryzyka, objawach i metodach leczenia tej choroby.

Szacunkowe rozpowszechnienie cukrzycy w Europie w 2035 r., wśród populacji w wieku 20- 79 lat

Kraj	Liczba chorych (w tysiącach)	Procent społeczeństwa w wieku 20-79 lat z cukrzycą (national prevalence)	Kraj	Liczba chorych (w tysiącach)	Procent społeczeństwa w wieku 20-79 lat z cukrzycą (national prevalence)
Portugalia	1232,6	15,8	Grecja	694,7	8,6
Niemcy	8109,5	14,1	Węgry	591,0	8,5
Szwajcaria	582,9	8,2	Hiszpania	5178,8	14,4
Austria	751,9	11,4	Czechy	871,8	10,8
Słowenia	191,3	12,5	Serbia	922,5	14,7
Ukraina	968,8	3,4	Rumunia	960,3	6,4
Francja	3960,9	8,2	Irlandia	309,2	7,9
Polska	2133,3	7,9	Wielka Brytania	3619,0	7,4
Chorwacja	217,9	7,5	Albania	79,3	3,4
Rosja	11195,3	11,6	Norwegia	267,8	6,4
Bułgaria	378,2	8,6	Islandia	13,4	4,9
Włochy	4354,4	9,8	Europa	68,9 ^a	10,3

^awartości dla Europy w milionach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: IDF Diabetes Atlas 6th ed. International Diabetes Federation, 2013.

¹IDF Atlas, 6 edycja, 14. Listopada 2013

²Codzienny serwis branży medycznej www.rynekzdrowia.pl

³International Diabetes Federation www.idf.org

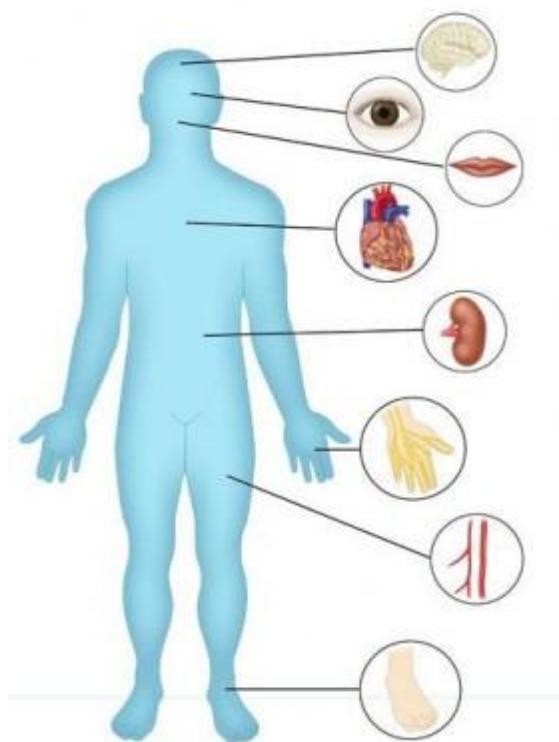
Cukrzyca jest chorobą cywilizacyjną, ma charakter przewlekły. Globalną epidemię zachorowań na cukrzycę, powoduje przede wszystkim:

- wzrost liczby ludności
- starzenie się społeczeństwa
- niezdrowe odżywianie, wysokokaloryczna dieta
- nadwaga
- siedzący tryb życia
- brak regularnej aktywności fizycznej
- przewlekły stres;

Leczenie cukrzycy i jej powikłań to obecnie jeden z głównych problemów opieki zdrowotnej. Problem zarówno pod względem medycznym, jak i społeczno-ekonomicznym.

Co to jest cukrzyca?

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzująca się hiperglikemią (zwiększone stężenie glukozy we krwi) wynikającą z defektu wydzielania i/lub działania insuliny. Przewlekła hiperglikemia wiąże się z uszkodzeniem, zaburzeniem czynności i niewydolnością różnych narządów, szczególnie oczu, nerek, nerwów, serca i naczyń krwionośnych⁴ (Rys. 1).

Główne powikłania cukrzycy, źródło: www.diety.pozmu.net

Klasyfikacja ICD 10 cukrzycy (Diabetes mellitus)

E10	Cukrzyca insulinozależna
E11	Cukrzyca insulinoniezależna
E12	Cukrzyca związana z niedożywieniem
E13	Inne określone postacie cukrzycy
E14	Cukrzyca nieokreślona

Glikemia na czczo- oznaczona w próbce krwi pobranej 8-14 godzin od ostatniego posiłku

<100 mg/dl (<5,6 mmol/l)	Prawidłowa glikemia na czczo
100-125 mg/dl (5,6-6,9 mmol/l)	Nieprawidłowa glikemia na czczo
≥ 126 mg/dl (≥ 7,0 mmol/l)	Cukrzyca

⁴ „Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 201” stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego

Podstawowe typy cukrzycy

Cukrzyca **typu 1** powodowana jest zniszczeniem lub niewydolnością komórek beta trzustki odpowiedzialnych za produkcję i wydzielanie insuliny. Ten rodzaj cukrzycy nazywany jest również cukrzycą insulinozależną lub cukrzycą wieku młodzieńczego. Występuje częściej u ludzi młodych (ale nie tylko) oraz u dzieci. Spośród wszystkich osób z rozpoznaną cukrzycą, na ten typ choruje 15-20 % chorych. Jedynym możliwym leczeniem tej choroby jest podawanie insuliny, właściwa dieta i wysiłek fizyczny. Podstawowe objawy cukrzycy typu 1 to zwiększone: pragnienie, wydalanie moczu, apetyt oraz ogólne osłabienie, chudnięcie i zamazane lub podwójne widzenie⁵.

U ludzi starszych, na ogół otyłych i z nadciśnieniem tętniczym, cukrzycę wywołuje oporność na działanie insuliny. Ten rodzaj cukrzycy nazywany jest **typem 2**. Początkowo leczenie polega na stosowaniu odpowiedniej diety, dostosowanego do możliwości chorego wysiłku fizycznego oraz doustnych leków hipoglikemizujących. Często, z czasem, potrzebne jest także przejście na zastrzyki z insuliną. Około 80-85% wszystkich pacjentów z cukrzycą stanowią chorzy na cukrzycę typu 2. Pewna grupa osób młodych, poniżej 35 roku życia, cierpi na odmianę cukrzycy typu 2- MODY (maturity onset diabetes of the youth) w której zaburzenia działania komórek beta są uwarunkowane genetycznie. Chociaż cukrzyca typu 2 jest charakterystyczna dla osób dorosłych, coraz częściej pojawiają się przypadki tego typu cukrzycy wśród dzieci⁶.

⁵www.cukrzyca.akcjasos.pl

⁶Portal MojaCukrzyca.org www.mojacukrzyca.org

Cukrzyca która została po raz pierwszy rozpoznana w czasie ciąży i występuje do momentu porodu jest nazywana **cukrzycą ciężarnych** (ang. Gestational Diabetes Mellitus, GDM). Szacuje się, że cukrzyca ciężarnych dotyczy od 4-12 % kobiet będących w ciąży⁷. Polega ona na nietolerancji węglowodanów o różnym natężeniu. U kobiet, u których w czasie ciąży rozpoznano cukrzycę ciężarnych istnieje większe ryzyko wystąpienia objawów cukrzycy typu II w późniejszym czasie. Ze względu na niekorzystne skutki dla zdrowia kobiety jak i płodu, leczenie tej postaci cukrzycy powinno być prowadzone w wyspecjalizowanych ośrodkach ginekologiczno- położniczych.

Najbardziej zróżnicowaną etiologicznie grupą cukrzyc jest cukrzyca zwana **cukrzycą wtórną**. Stanowi ona 2-3% wszystkich postaci cukrzycy w Europie i Ameryce Północnej. Charakterystyczne dla niej jest współistnienie wraz z cukrzycą innych zaburzeń lub zespołów chorobowych⁸.

Występowanie

Jak podaje Międzynarodowa Federacja Diabetologiczna (IDF) liczba chorych na cukrzycę **w Polsce** w 2013 r. w wieku 20-79 lat wynosiła ok 1,88 mln, co stanowi ok. 6,5% populacji. Wg szacunków IDF w 2035 roku ok. 7,9% naszego społeczeństwa w wieku 20-79 lat będzie cierpiało na cukrzycę.

Jeśli nie występują objawy hiperglikemii, **badanie** w kierunku cukrzycy należy przeprowadzić **raz na 3 lata** u każdej **osoby powyżej 45. roku życia**. Niezależnie od wieku badanie wykonuje się **co roku u osób z grup ryzyka**.

Osoby u których istnieje zwiększone ryzyko wystąpienia cukrzycy:

- osoby z nadwagą lub otyłe ($BMI \geq 25 \text{ kg/m}^2$)
- z cukrzycą występującą w rodzinie
- o niskiej aktywności fizycznej
- z grup środowiskowych lub etnicznych częściej narażonych na cukrzycę
- u których we wcześniejszym badaniu stwierdzono nieprawidłową glikemię na czczo lub nietolerancję glukozy
- z przebytą cukrzycą ciążową
- u kobiet które urodziły dziecko o masie ciała $>4 \text{ kg}$
- u osób z nadciśnieniem tętniczym
- u osób z dyslipidemią
- u kobiet z zespołem policystycznych jajników
- u osób z chorobą układu sercowo-naczyniowego

⁷ www.cukrzyca.ciazowa.redmed.pl

⁸ Encyklopedia zdrowia www.zdrowie.med.pl

Występowanie cukrzycy w Polsce

Dzieci i młodzież (0-18 lat)

W 2012 r. w **Polsce** 13993 dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat żyło z rozpoznaną cukrzycą, wskaźnik chorobowości na 10 000 ludności wyniósł 17,5. Liczba stwierdzonych przypadków cukrzycy w tej grupie wiekowej spadła w stosunku do roku 2011.

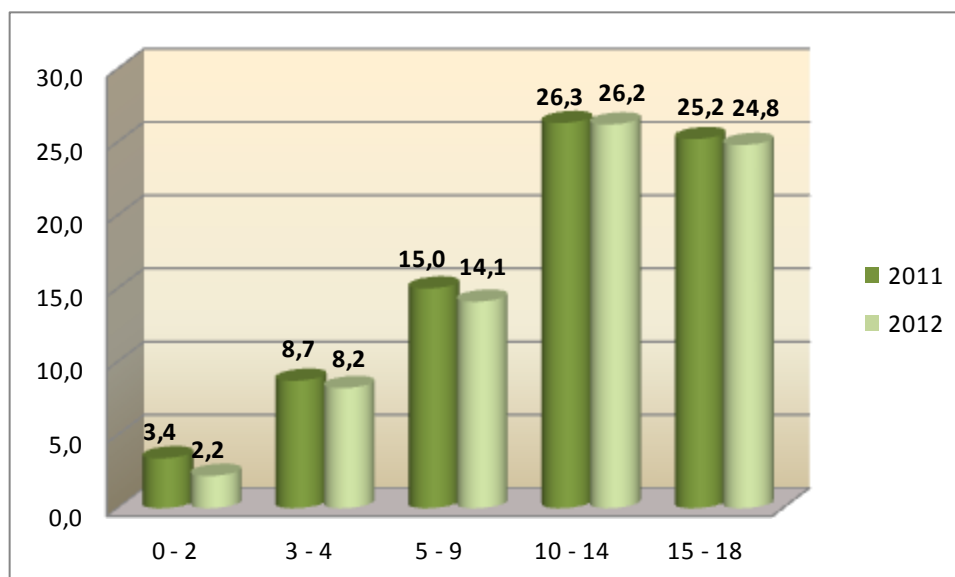
Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość), Polska, lata 2011- 2012

rok	liczba osób u których stwierdzono cukrzycę wiek 0-18 lat	
	liczby bezwzględne	wskaźniki na 10 000 ludności
2011	14775	18,2
2012	13993	17,5

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Dzieci i młodzież (0-18 lat) z rozpoznaną cukrzycą w Polsce w 2011 i 2012 r. w poszczególnych przedziałach wiekowych. Wskaźniki na 10 000 ludności

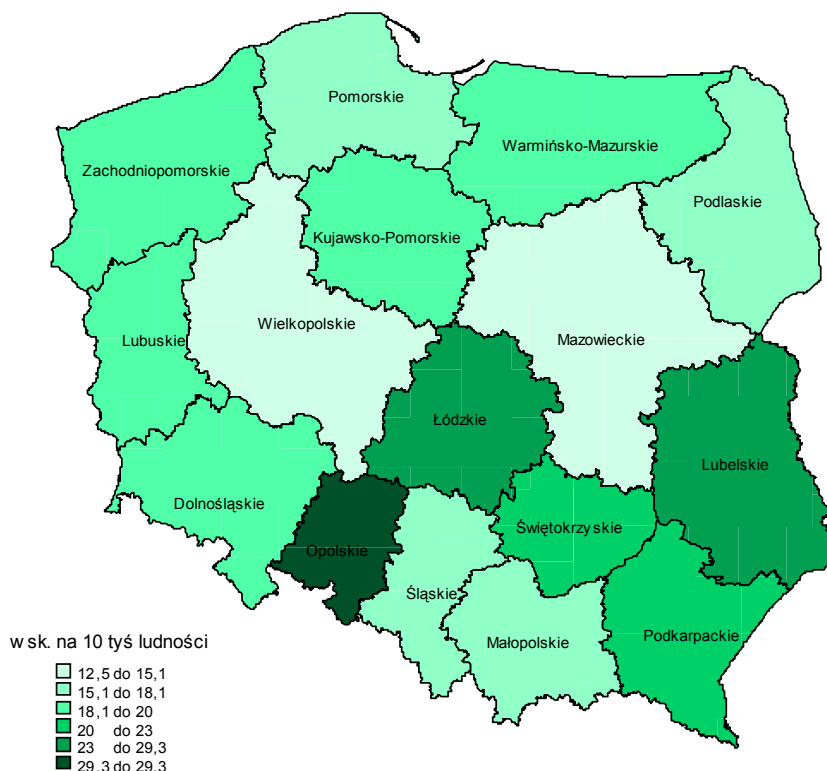
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat oraz dla właściwych wskazanych na wykresie grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Osoby w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość i zapadalność),
w Polsce w roku 2012 (stan w dniu 31. XII)**

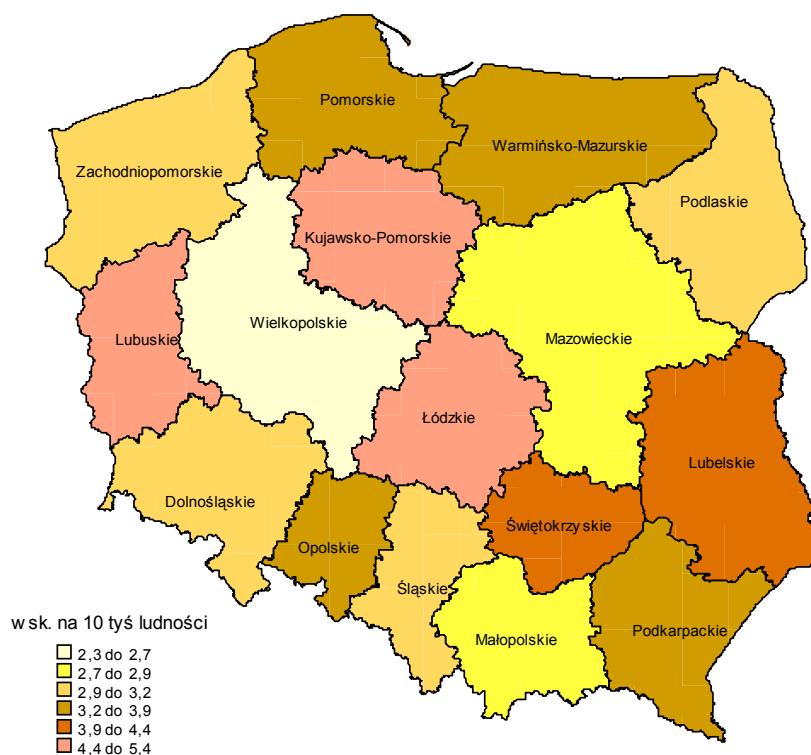
Wskaźniki chorobowości na cukrzycę
w województwach na 10 tys. ludności

Opolskie	29,3
Lubelskie	24,3
Łódzkie	23,0
Świętokrzyskie	20,6
Podkarpackie	20,0
Kujawsko-Pomorskie	19,0
Warmińsko-Mazurskie	18,7
Dolnośląskie	18,5
Lubuskie	18,2
Zachodniopomorskie	18,1
Śląskie	16,7
Podlaskie	16,5
Pomorskie	16,3
Małopolskie	15,1
Mazowieckie	12,8
Wielkopolskie	12,5
Polska	17,5

Wskaźniki zapadalności na cukrzycę
w województwach na 10 tys. ludności

Łódzkie	5,4
Lubuskie	4,5
Kujawsko-Pomorskie	4,4
Lubelskie	4,0
Świętokrzyskie	3,9
Warmińsko-Mazurskie	3,6
Pomorskie	3,5
Podkarpackie	3,3
Opolskie	3,2
Zachodniopomorskie	3,0
Śląskie	3,0
Dolnośląskie	2,9
Podlaskie	2,9
Małopolskie	2,7
Mazowieckie	2,7
Wielkopolskie	2,3
Polska	3,3

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 0-19 lat.

Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u dzieci w wieku 0-18 lat w poszczególnych województwach
w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku										Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			0-2		3-4		5-9		10-14		15-18			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{a)}
Polska	14775	18,2	425	3,4	726	8,7	2722	15,0	5067	26,3	5835	25,2	2825	3,4
Dolnośląskie	1187	20,8	28	3,2	72	11,9	210	16,6	417	31,5	460	28,6	249	4,3
Kujawsko-Pomorskie	861	18,9	14	2,1	26	5,6	147	14,5	329	30,4	345	26,1	210	4,6
Lubelskie	1034	22,0	30	4,5	35	7,7	182	17,6	330	28,7	457	32,6	148	3,1
Lubuskie	381	17,4	11	3,3	25	10,8	62	12,7	132	25,6	151	24,2	83	3,8
Łódzkie	1030	20,6	24	3,2	58	11,5	194	17,5	350	29,8	404	27,9	242	4,8
Małopolskie	1192	16,0	40	3,5	53	7,0	229	13,8	464	25,8	406	19,3	265	3,5
Mazowieckie	1820	16,4	53	2,9	100	8,3	394	15,3	590	23,2	683	23,0	311	2,8
Opolskie	605	31,0	13	4,7	22	11,8	154	36,3	187	38,9	229	39,0	64	3,2
Podkarpackie	950	19,6	33	4,9	56	12,1	174	16,3	326	27,2	361	25,0	148	3,0
Podlaskie	430	16,7	15	4,2	16	6,5	67	12,0	151	24,3	181	23,0	74	2,8
Pomorskie	890	17,4	44	5,5	43	7,8	171	14,6	297	24,6	335	24,2	209	4,1
Śląskie	1478	16,4	39	2,8	79	8,5	278	13,9	520	24,7	562	22,0	252	2,8
Świętokrzyskie	599	22,8	15	4,1	25	9,9	77	13,6	214	33,4	268	33,5	121	4,5
Warmińsko-Mazurskie	604	18,6	20	4,2	24	7,4	93	12,9	196	25,1	271	28,6	123	3,7
Wielkopolskie	847	11,0	14	1,2	46	5,6	126	7,3	299	16,6	362	17,0	163	2,1
Zachodniopomorskie	867	24,3	32	6,1	46	12,4	164	20,6	265	31,4	360	34,7	163	4,5

a obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i zatrudnieniu w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u dzieci w wieku 0-18 lat w poszczególnych województwach
w 2012 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku										Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			0-2		3-4		5-9		10-14		15-18			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{a)}
Polska	13993	17,5	256	2,2	708	8,2	2626	14,1	4907	26,2	5496	24,8	2649	3,3
Dolnośląskie	1041	18,5	27	3,2	76	12,1	212	16,1	339	26,4	387	24,9	165	2,9
Kujawsko-Pomorskie	850	19,0	12	1,9	35	7,3	126	12,1	339	32,3	338	26,7	197	4,4
Lubelskie	1115	24,3	20	3,1	48	10,3	203	19,3	364	33,0	480	35,9	186	4,0
Lubuskie	394	18,2	10	3,1	20	8,4	88	17,3	132	26,5	144	24,0	97	4,5
Łódzkie	1127	23,0	13	1,8	42	8,0	199	17,5	390	34,2	483	35,0	266	5,4
Małopolskie	1110	15,1	25	2,3	67	8,5	220	13,0	423	24,1	375	18,5	201	2,7
Mazowieckie	1418	12,8	29	1,6	67	5,4	294	11,0	493	19,7	535	18,7	297	2,7
Opolskie	560	29,3	3	1,1	17	8,8	115	26,9	199	43,2	226	40,2	61	3,2
Podkarpackie	947	20,0	25	3,9	52	10,9	171	16,0	349	30,1	350	25,5	160	3,3
Podlaskie	414	16,5	10	2,9	20	7,9	70	12,4	142	23,7	172	23,0	73	2,9
Pomorskie	826	16,3	23	3,0	42	7,3	157	12,9	266	22,6	338	25,3	180	3,5
Śląskie	1486	16,7	22	1,6	83	8,6	274	13,3	553	27,1	554	22,7	264	3,0
Świętokrzyskie	529	20,6	2	0,6	20	7,7	82	14,3	184	29,8	241	31,7	102	3,9
Warmińsko-Mazurskie	595	18,7	10	2,2	28	8,3	120	16,3	198	26,2	239	26,3	117	3,6
Wielkopolskie	947	12,5	10	0,9	54	6,4	175	9,8	328	18,7	380	18,6	176	2,3
Zachodniopomorskie	634	18,1	15	3,0	37	9,8	120	14,6	208	25,4	254	25,5	107	3,0

a obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i zatrudnieniu w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza poz
w Polsce w 2012 r.**

Lp.	Rozpoznanie (kod wg ICD 10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	352811	440,2
2	Zniekształcenia kręgosłupa M40-M41	295437	368,6
3	Alergie- dychawica oskrzelowa J45	232910	290,6
4	Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka H52	221674	276,6
4	Otyłość E65-E68	117740	146,9
5	Alergie skórne L27.2	96269	120,1
6	Alergie pokarmowe K52.2	85658	106,9
7	Zaburzenia rozwoju R62	79933	99,7
8	Niedokrwistość D50-D59	76841	95,9
9	Choroby układu moczowego N00-N23	52302	65,3
10	Choroby tarczycy E00-E07	41156	51,3
11	Padaczka G40	33508	41,8
12	Wady rozwojowe układu krążenia Q20-Q28	33109	41,3
13	Upośledzenie umysłowe F70-F79	26958	33,6
14	Niedożywienie E40-E46	20063	25,0
15	Choroba nadciśnieniowa I10-I15	19708	24,6
16	Wady rozwojowe inne	18246	22,8
17	Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	17071	21,3
18	Dziecięce porażenie mózgowie G80	15286	19,1
19	Zaburzenia odżywiania F50	14685	18,3
20	Cukrzyca E10-E14	13993	17,5
21	Nowotwory C00-C97, D00-D48	10596	13,2
22	Wady rozwojowe układu nerwowego Q00-Q07	9990	12,5
23	Wady rozwojowe narządów płciowych Q50-Q56	9412	11,7
24	Wady rozwojowe aberracje chromosomowe Q90-Q99	6911	8,6

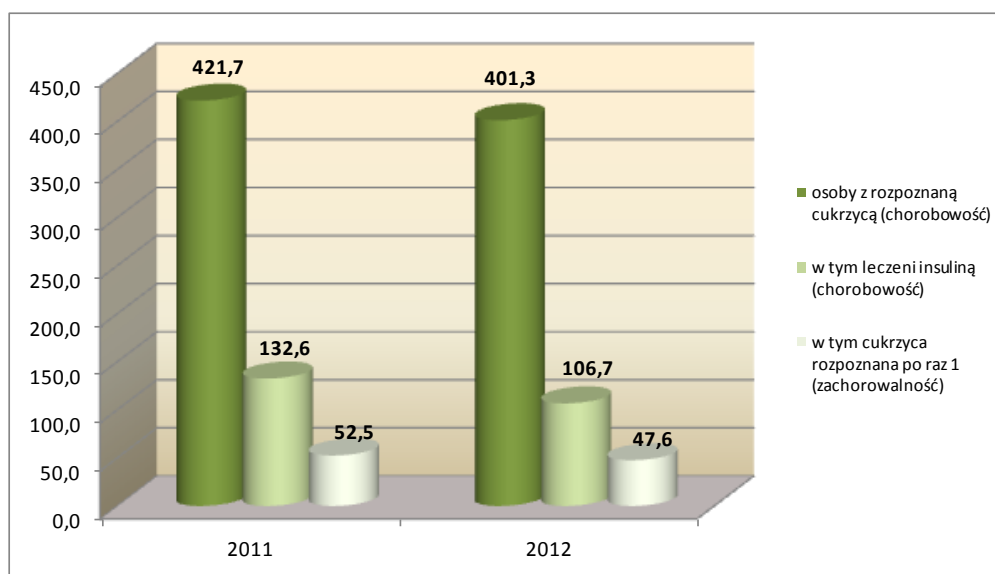
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

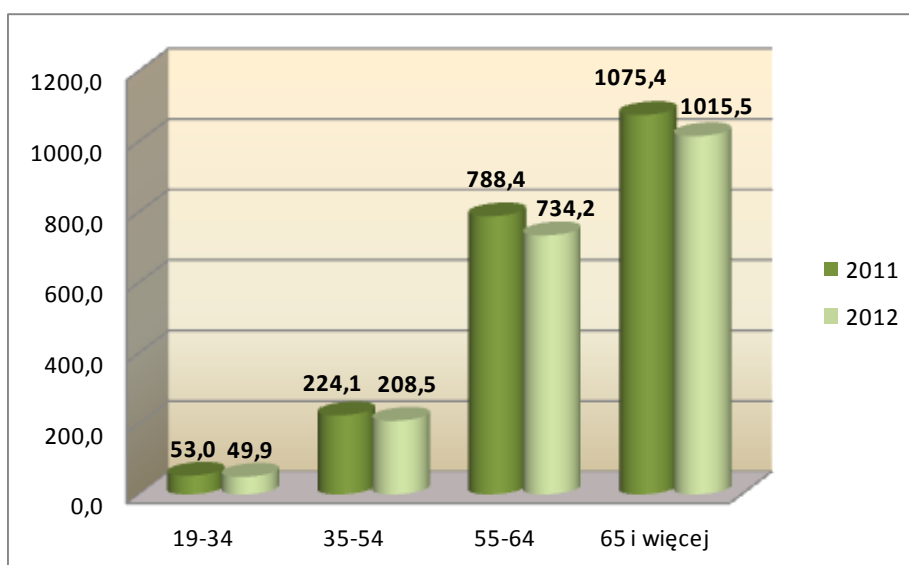
Osoby dorosłe (powyżej 19 r.ż.)

W Polsce w grupie osób po 19 roku życia będących w 2012 r. pod opieką lekarza POZ wskaźnik chorobowości na cukrzycę wyniósł 401,3 na 10 tys. ludności. Odnotowano zwiększenie liczby nowych rozpoznań cukrzycy, wskaźnik zachorowalności wynosi 47,6 na 10 tys. ludności (w 2011 roku 52,5). Coraz więcej osób z cukrzycą jest leczonych insuliną, wskaźnik to 106,7 na 10 tys. ludności (w 2011 r. 132,6).

Osoby powyżej 19 r.ż. z rozpoznąną cukrzycą w Polsce będące pod opieką lekarza poz w latach 2011-2012, wskaźniki na 10 000 ludności

Osoby powyżej 19 r.ż. z rozpoznąną cukrzycą w Polsce będące pod opieką lekarza poz w latach 2011-2012 w poszczególnych przedziałach wiekowych, wskaźniki na 10 000 ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u osób powyżej 19 r.ż. w poszczególnych województwach
w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku								Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			19-34		35-54		55-64		65 i więcej			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}
Polska	1282075	421,7	48501	53,0	236116	224,1	424803	788,4	572655	1075,4	159152	52,5
Dolnośląskie	110308	470,0	3795	54,2	19581	246,9	36377	799,9	50555	1266,2	12992	55,5
Kujawsko-Pomorskie	71875	437,5	4515	91,0	13716	237,7	24575	829,8	29069	1063,9	8740	53,4
Lubelskie	89392	525,4	3228	62,9	15854	273,5	27759	954,0	42551	1341,4	9709	57,2
Lubuskie	40958	509,6	1329	53,8	7211	257,4	13891	913,2	18527	1490,4	3801	47,4
Łódzkie	113911	559,9	3970	69,9	21273	308,6	37864	984,2	50804	1294,1	17078	84,0
Małopolskie	88833	341,5	3131	38,3	15993	176,7	27810	667,3	41899	906,3	12030	46,5
Mazowieckie	181710	435,2	7061	56,8	32261	226,9	59277	808,5	83111	1069,8	25063	60,2
Opolskie	39227	479,3	1288	53,9	7548	257,4	13065	932,1	17326	1186,4	5034	61,6
Podkarpackie	58152	353,7	2090	40,3	12086	208,5	19991	760,8	23985	847,3	6941	42,4
Podlaskie	36086	382,4	1408	49,6	6921	207,2	11410	768,3	16347	923,1	4249	45,1
Pomorskie	66586	375,9	2690	48,7	12965	210,0	22402	708,4	28529	1001,6	10821	61,4
Śląskie	156343	419,6	5767	53,6	30063	230,3	53324	792,7	67189	999,5	16176	43,5
Świętokrzyskie	44981	443,1	1537	52,4	7229	210,1	15064	818,5	21151	1092,2	4271	42,1
Warmińsko-Mazurskie	46866	415,7	1751	49,6	9391	232,9	15654	793,9	20070	1155,5	6541	58,2
Wielkopolskie	71528	266,3	2480	29,3	12116	129,3	24144	510,7	32788	762,3	8820	33,0
Zachodniopomorskie	65319	478,3	2461	60,5	11908	250,5	22196	837,0	28754	1316,1	6886	50,5

a obliczono dla ludności w wieku 20 lat i więcej.

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u osób powyżej 19 r.ż. w poszczególnych województwach
w 2012 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku								Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			19-34		35-54		55-64		65 i więcej			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}
Polska	1224692	401,3	45088	49,9	218945	208,5	403374	734,2	557285	1015,5	145015	47,6
Dolnośląskie	100887	429,0	3302	48,1	17424	220,8	33303	720,8	46858	1131,7	10248	43,6
Kujawsko-Pomorskie	78929	478,7	4680	95,5	14440	252,0	26451	875,0	33358	1178,4	9798	59,5
Lubelskie	91392	535,7	3265	64,2	15395	267,3	28676	964,3	44056	1358,8	9145	53,7
Lubuskie	39912	494,5	1302	53,5	7090	254,8	13355	858,9	18165	1397,7	3377	41,9
Łódzkie	100493	494,1	3612	64,7	18225	266,5	34013	878,1	44643	1104,6	13049	64,2
Małopolskie	88716	338,9	3294	40,7	15235	167,7	26835	630,1	43352	914,9	11255	43,1
Mazowieckie	147289	351,0	5269	43,0	24541	172,0	47867	641,3	69612	873,2	19295	46,1
Opolskie	34079	416,2	1105	47,0	6178	212,0	11623	811,7	15173	1016,3	3273	40,0
Podkarpackie	56351	340,0	1975	38,2	11304	194,6	19410	719,7	23662	815,0	7124	43,2
Podlaskie	38115	402,1	1412	49,9	7025	212,2	11386	737,9	18292	1018,0	3714	39,3
Pomorskie	63029	353,6	2323	42,5	12498	202,3	22112	687,0	26096	880,6	9591	54,0
Śląskie	149532	401,1	5436	51,5	29478	227,7	51181	745,6	63437	917,9	14995	40,2
Świętokrzyskie	43511	427,7	1336	46,1	7057	206,5	14504	775,7	20614	1037,2	4395	43,3
Warmińsko-Mazurskie	50933	449,9	2078	59,5	9499	237,3	16268	799,3	23088	1288,1	6484	57,4
Wielkopolskie	81152	300,4	2710	32,4	13394	143,0	26283	547,3	38765	864,3	10278	38,2
Zachodniopomorskie	60372	440,5	1989	49,7	10162	215,6	20107	742,5	28114	1233,6	8994	65,7

Uwaga:

a obliczono dla ludności w wieku 20 lat i więcej.

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza poz (rodzinnego)
w Polsce w 2012 roku

Lp.	Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Choroby układu krążenia 100-199	5593035	1832,7
2	Choroby układu mięśniowo- kostn. i tkanki łącznej M00-M99	2344934	768,4
3	Przewlekłe choroby układu trawiennego K25-K93	1411100	462,4
4	Cukrzyca E10-E14	1224692	401,3
5	Choroby obwodowego układu nerwowego G50-G59	1192659	390,8
6	Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa 140-147	782331	256,4
7	Choroby tarczycy E00-E07	608891	199,5
8	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	919155	301,2
9	Nowotwory C00-C97, D00-D48	376847	123,5
10	Niedokrwistość D50-D64	281519	92,2
11	Gruźlica A15-A19, B90	21135	6,9

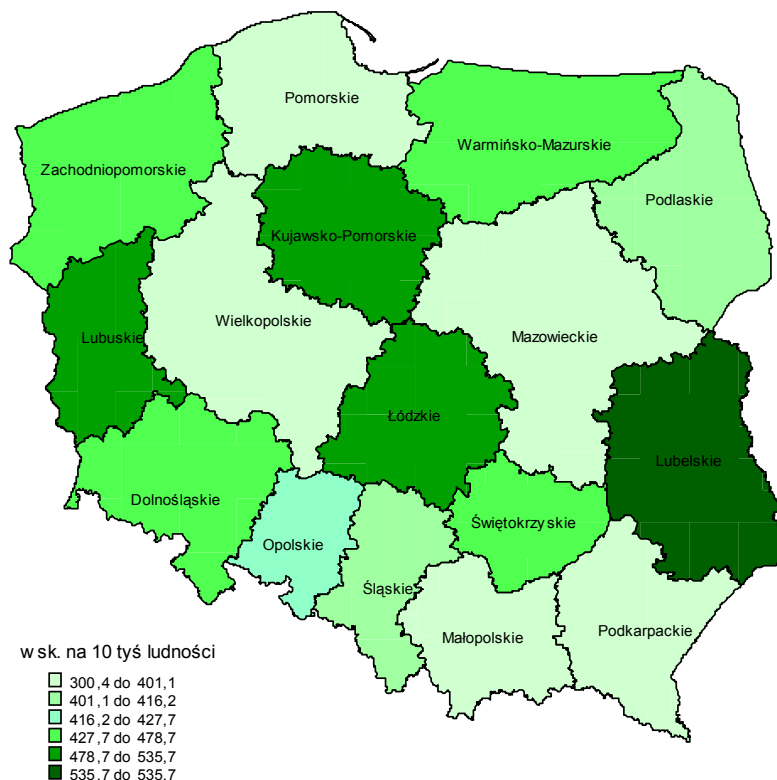
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej za rok 2011.

**Osoby w wieku 19 lat i więcej ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość i zapadalność),
w Polsce w roku 2012 (stan w dniu 31. XII)**

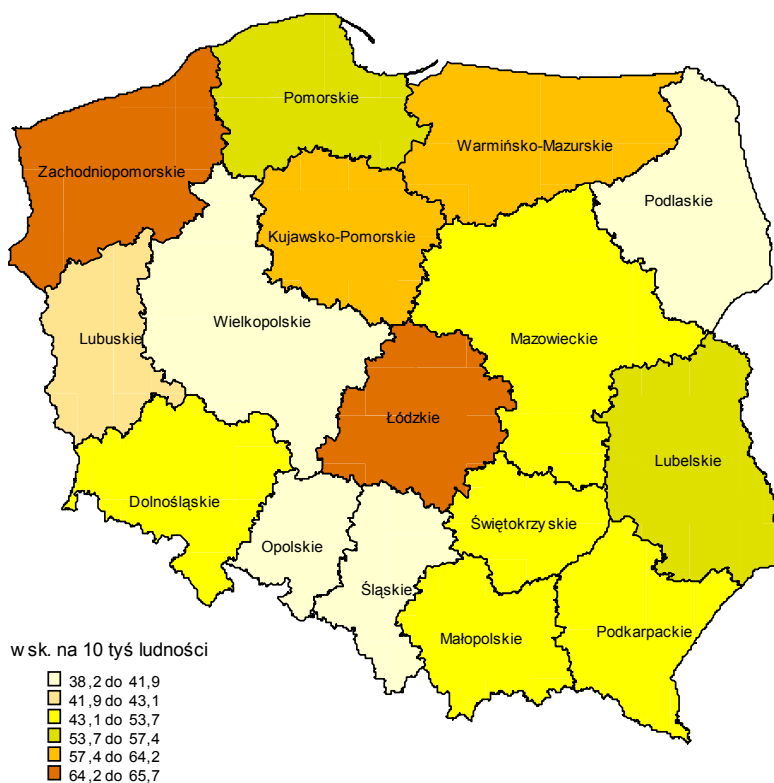
Wskaźniki chorobowości
w województwach na 10 tys. ludności

Lubelskie	535,7
Lubuskie	494,5
Łódzkie	494,1
Kujawsko-Pomorskie	478,7
Warmińsko-Mazurskie	449,9
Zachodniopomorskie	440,5
Dolnośląskie	429,0
Świętokrzyskie	427,7
Opolskie	416,2
Podlaskie	402,1
Śląskie	401,1
Pomorskie	353,6
Mazowieckie	351,0
Podkarpackie	340,0
Małopolskie	338,9
Wielkopolskie	300,4
Polska	401,3

Wskaźniki zapadalności
w województwach na 10 tys. ludności

Zachodniopomorskie	65,7
Łódzkie	64,2
Kujawsko-Pomorskie	59,5
Warmińsko-Mazurskie	57,4
Pomorskie	54,0
Lubelskie	53,7
Mazowieckie	46,1
Dolnośląskie	43,6
Świętokrzyskie	43,3
Podkarpackie	43,2
Małopolskie	43,1
Lubuskie	41,9
Śląskie	40,2
Opolskie	40,0
Podlaskie	39,3
Wielkopolskie	38,2
Polska	47,6

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 lat i więcej.

Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Występowanie cukrzycy w woj. śląskim

Dzieci i młodzież (0-18 lat)

W 2013 r. w województwie śląskim 1467 dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat żyło z rozpoznaną cukrzycą, wskaźnik na 10 000 ludności wyniósł 16,8. Liczba stwierdzonych przypadków cukrzycy w tej grupie wiekowej nieco spadła w stosunku do roku 2012.

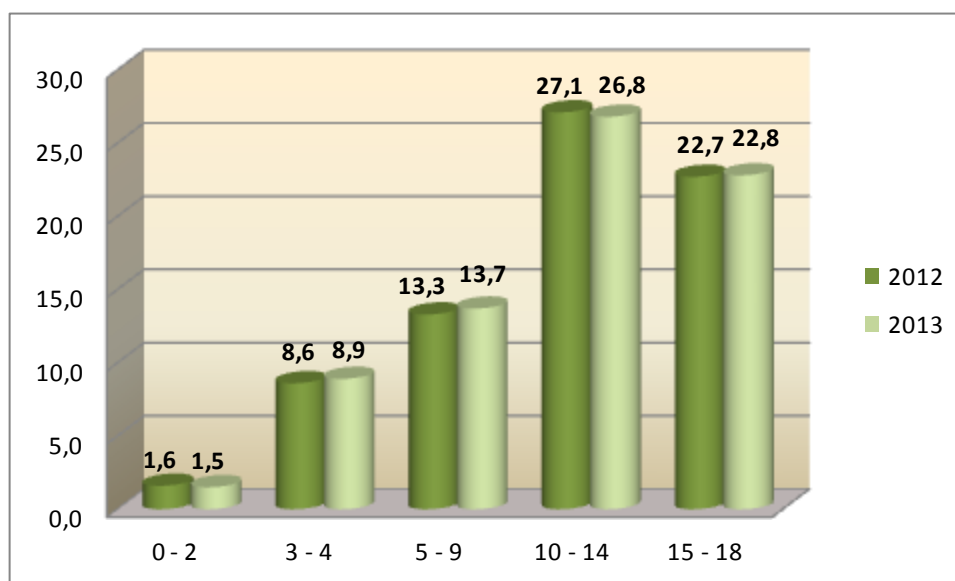
Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość), województwo śląskie lata 2008- 2012

rok	liczba osób u których stwierdzono cukrzycę wiek 0-18 lat	
	liczby bezwzględne	wskaźniki na 10 000 ludności
2008	1438	15,2
2009	1539	16,6
2010	1445	15,8
2011	1478	16,4
2012	1486	16,7
2013	1467	16,8

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Dzieci i młodzież (0-18 lat) z rozpoznaną cukrzycą w województwie śląskim w 2012 i 2013 r. w poszczególnych przedziałach wiekowych. Wskaźniki na 10 000 ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat oraz dla właściwych wskazanych na wykresie grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza poz
w województwie śląskim w 2013 r.**

Lp.	Rozpoznanie (kod wg ICD 10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Zniekształcenia kręgosłupa M40-M41	39919	456,0
2	Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka H52	28917	330,3
3	Alergie- dychawica oskrzelowa J45	22568	257,8
4	Otyłość E65-E68	13066	149,3
5	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	13041	149,0
6	Alergie skórne L27.2	9891	113,0
7	Alergie pokarmowe K52.2	9048	103,4
8	Zaburzenia rozwoju R62	7656	87,5
9	Niedokrwistość D50-D59	6699	76,5
10	Choroby układu moczowego N00-N23	4957	56,6
11	Choroby tarczycy E00-E07	3353	38,3
12	Wady rozwojowe ukł. krążenia Q20-Q28	3273	37,4
13	Padaczka G40	3079	35,2
14	Upośledzenie umysłowe F70-F79	2666	30,5
15	Niedożywienie E40-E46	2587	29,6
16	Choroba nadciśnieniowa I10-I15	1919	21,9
17	Cukrzyca E10-E14	1467	16,8
18	Dziecięce porażenie mózgowie G80	1415	16,2
21	Wady rozwojowe inne (oprócz wad ukł. krąż., ukł. nerwowego, narządów płciowych i aberracji chrom.)	1289	14,7
20	Wady rozwojowe ukł. nerwowego Q00-Q07	1256	14,3
19	Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	1092	12,5
22	Wady rozwojowe narządów płciowych Q50-Q56	803	9,2
23	Wady rozwojowe- aberracje chromosomowe Q90-Q99	771	8,8
24	Nowotwory C00-C97, D00-D48	720	8,2
25	Zaburzenia odżywiania F50	169	1,9

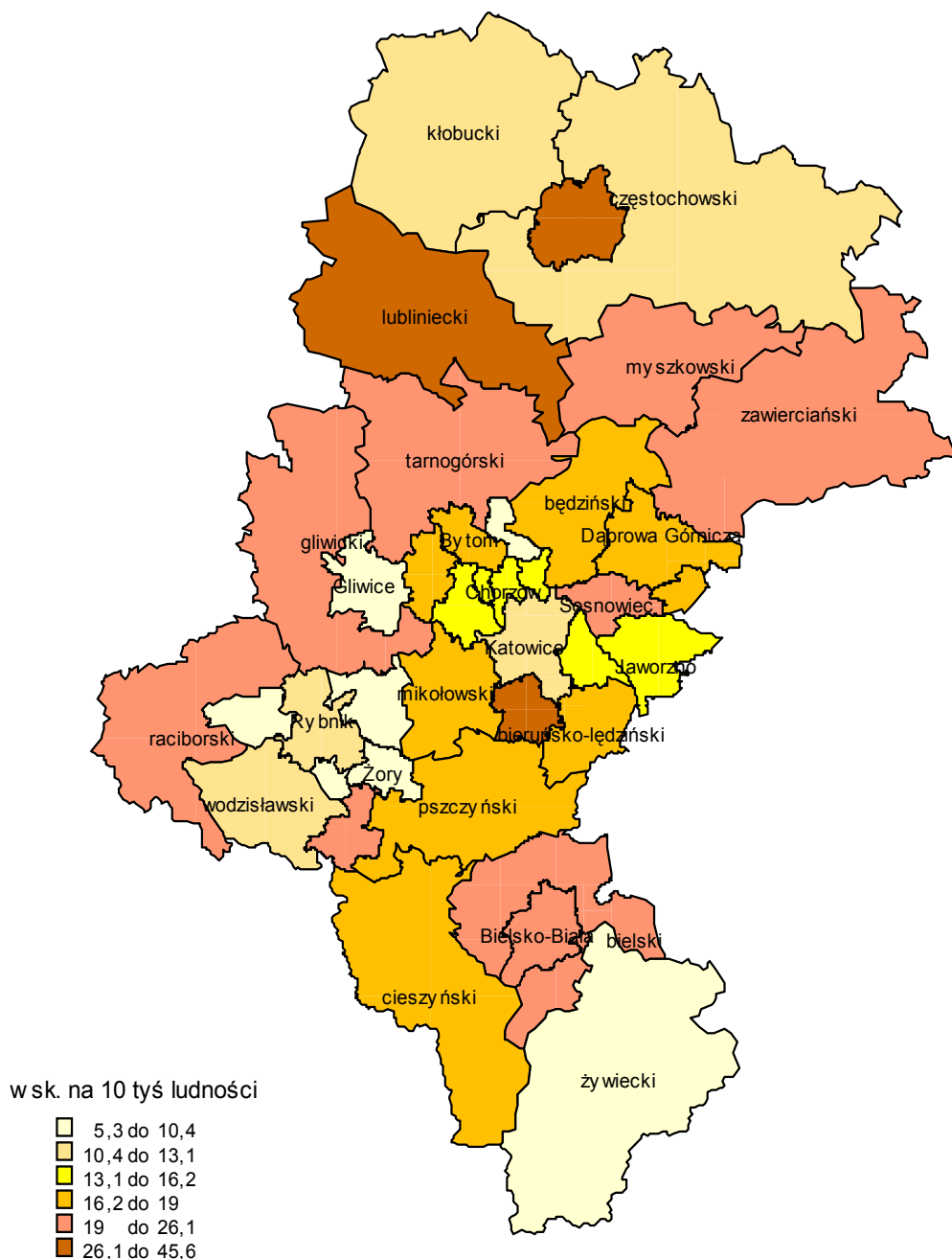
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą w woj. śląskim w roku 2013
(stan w dniu 31. XII)

Wskaźniki chorobowości
w powiatach woj. śląskiego
na 10 tys. ludności

Lubliniecki	45,6
Tychy	26,7
Częstochowa	26,1
Bielski	24,2
Zawierciański	22,5
Tarnogórski	19,8
Gliwicki	19,7
Raciborski	19,3
Jastrzębie	19,3
Sosnowiec	19,2
Bielsko - Biała	19,0
Myszkowski	18,9
Pszczynski	18,4
Dąbrowa Górnicza	18,0
Będziński	17,9
Bytom	17,8
Bieruńsko - Łędziński	17,4
Cieszyński	17,4
Mikołowski	17,0
Zabrze	16,2
Jaworzno	15,3
Świętochłowice	15,2
Ruda Śl.	14,4
Chorzów	14,2
Mysłowice	13,8
Siemianowice Śl.	13,1
Kłobucki	12,0
Wodzisławski	11,9
Rybnik	11,4
Częstochowski	10,7
Katowice	10,4
Rybnicki	9,6
Piekary Śl.	9,4
Gliwice	9,1
Żywiecki	7,5
Żory	5,3
ŚLĄSKIE	16,8

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 0-19 lat.

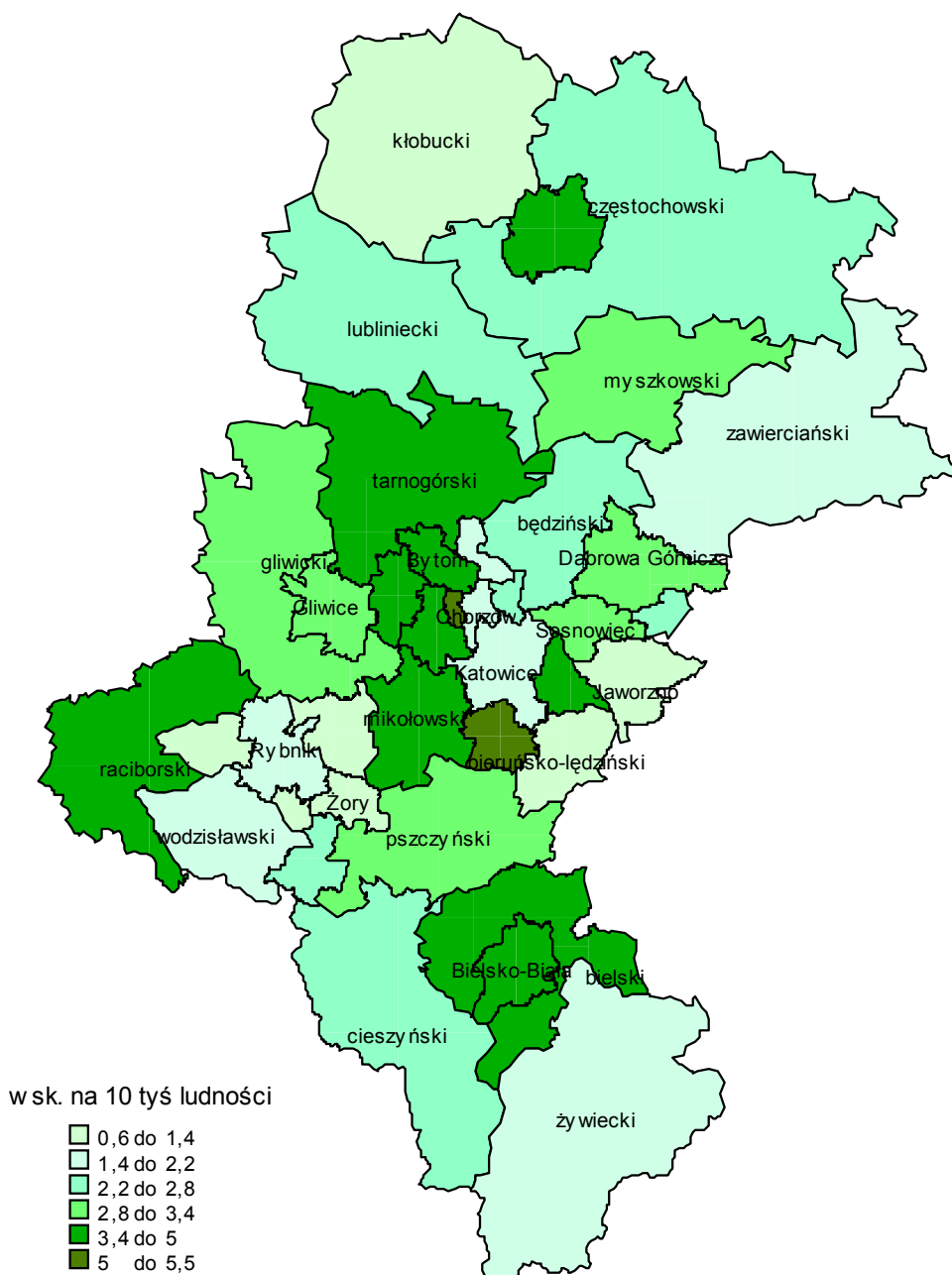
Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku
sprawozdawczym, woj. śląskie rok 2013
(stan w dniu 31. XII)**

Wskaźniki zapadalności
w powiatach woj. śląskiego
na 10 tys. ludności

Tychy	5,5
Świętochłowice	5,0
Zabrze	4,0
Częstochowa	4,0
Ruda Śl.	3,9
Tarnogórski	3,8
Bielski	3,7
Mikołowski	3,5
Bytom	3,5
Mysłowice	3,4
Raciborski	3,4
Bielsko - Biała	3,4
Sosnowiec	3,2
Pszczynski	3,2
Gliwicki	3,0
Gliwice	3,0
Myszkowski	2,9
Dąbrowa Górnicza	2,8
Jastrzębie	2,6
Cieszyński	2,6
Lubliniecki	2,5
Siemianowice Śl.	2,4
Będziński	2,2
Częstochowski	2,2
Katowice	2,0
Piekary Śl.	1,9
Zawierciański	1,8
Żywiecki	1,8
Rybnik	1,8
Wodzisławski	1,5
Chorzów	1,4
Jaworzno	1,2
Kłobucki	1,1
Bieruńsko - Łęczyński	0,8
Żory	0,8
Rybnicki	0,6
ŚLĄSKIE	2,8

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 0-19 lat.

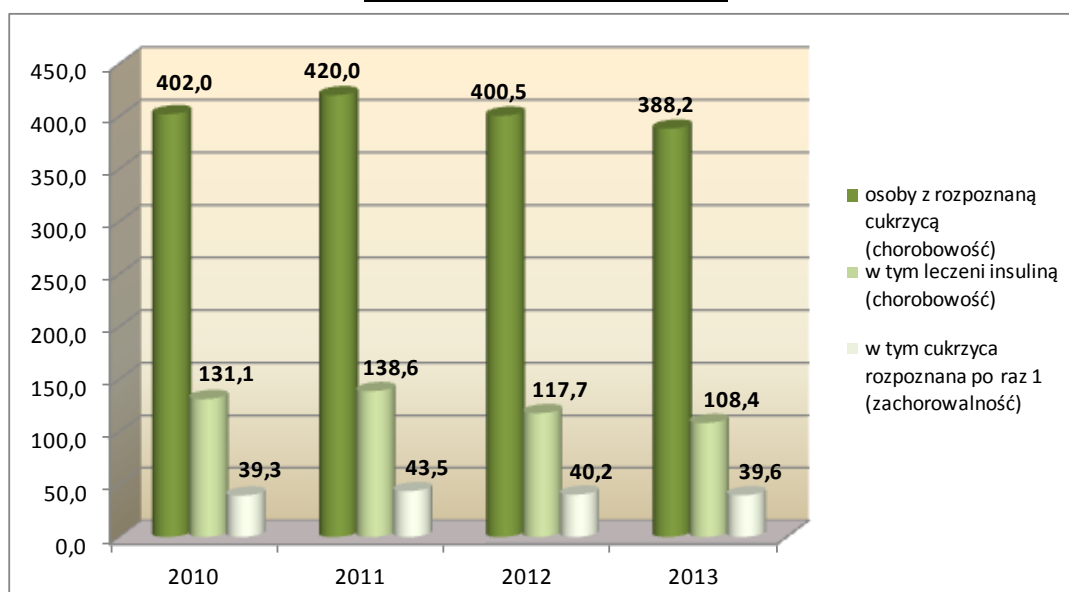
Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

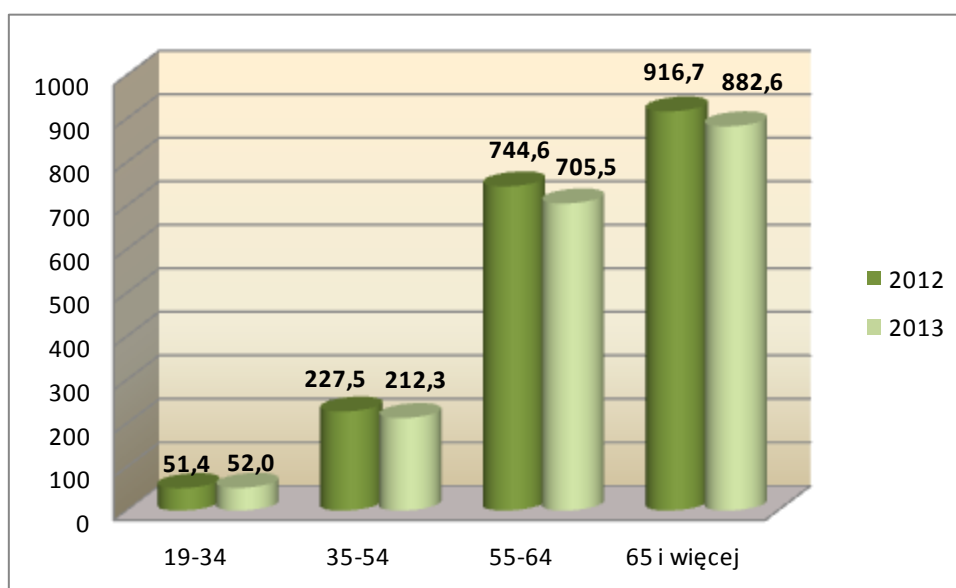
Osoby dorosłe (powyżej 19 r.ż.)

W grupie osób po 19 roku życia będących w 2013 r. pod opieką lekarza POZ wskaźnik chorobowości na cukrzycę wyniósł 388,2 na 10 tys. ludności. Nieznacznie spadła liczba nowych rozpoznań cukrzycy, wskaźnik zachorowalności wynosi 39,6 na 10 tys. ludności (w 2012 roku 40,2). Również mniej osób z cukrzycą jest leczonych insuliną, w 2013 roku wskaźnik wyniósł 108,4 (w 2012 r. 117,7).

Osoby powyżej 19 roku życia będące pod opieką lekarza poz w woj. śląskim w latach 2010-2013, wskaźniki na 10 000 ludności

Osoby chore na cukrzycę będące pod opieką lekarza poz w woj. śląskim w 2012 i 2013r. w poszczególnych przedziałach wiekowych. wskaźniki na 10 000 ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności, w wieku 20 lat i więcej oraz dla właściwych wskazanych na wykresie grup wiekowych.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej opiece zdrowotnej.

**Osoby w wieku 19 lat i więcej będące pod opieką lekarza poz (rodzinnego) w województwie
śląskim w latach 2010-2013 z rozpoznaną cukrzycą**

Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	2010		2011		2012		2013	
	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym
liczby bezwzględne								
Cukrzyca E10-E14	149644	14595	156343	16176	149336	14968	144579	14755
<i>w tym: leczeni insuliną</i>	48790	4738	51592	5425	43881	4104	40387	3630
wskaźniki na 10 000 ludności								
Cukrzyca E10-E14	402,0	39,3	419,6	43,5	400,5	40,2	388,2	39,6
<i>w tym: leczeni insuliną</i>	131,1	12,7	138,4	14,6	117,7	11,0	108,4	9,7

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 - roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Osoby w wieku 19 lat i więcej będące pod opieką lekarza poz
według grup wiekowych
w woj. śląskim w 2013 r. z rozpoznaną cukrzycą**

Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem stan w dniu 31 XII	w tym w wieku				osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym
		19 - 34	35 - 54	55 - 64	65 i więcej	
liczby bezwzględne						
Cukrzyca E10-E14	144579	5373	27251	49136	62819	14755
w tym: leczeni insuliną	40387	2316	8308	13964	15799	3630
wskaźniki na 10 000 ludności						
Cukrzyca E10-E14	388,2	52,0	212,3	705,5	882,6	39,6
w tym: leczeni insuliną	108,4	22,4	64,7	200,5	222,0	9,7

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat oraz dla właściwych wskazanych w tabeli grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W ramach „Narodowego Programu Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym” – Moduł II pn. „Program Prewencji i Leczenia Cukrzycy w Polsce na lata 2010-2011” zostało wykonane badanie na temat świadomości wiedzy Polaków o cukrzycy. Przeprowadzone badania pokazują dość niski poziom wiedzy na temat tej choroby. 2/3 Polaków twierdzi, że nie wie, jak zapobiegać cukrzycy. Polacy nie wiedzą również, kto narażony jest na cukrzycę. Mimo, że choroba ta przez wiele lat występuje bezobjawowo, połowa Polaków uważa, że jeśli nie ma objawów cukrzycy, to znaczy, że nie ma choroby. Od 2012 r. obowiązuje „Narodowy Program Profilaktyki i Edukacji Diabetologicznej”⁹.

Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza poz (rodzinnego) w województwie śląskim w 2013 roku

Lp.	Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Choroby układu krążenia I00-I99	568033	1525,3
2	Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej M00-M99	175837	472,2
3	Cukrzyca E10-E14	144579	388,2
4	Przewlekłe choroby układu trawiennego K25-K93	113855	305,7
5	Choroby obwodowego układu nerwowego G50-G59	94148	252,8
6	Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa J40-J47	69181	185,8
7	Choroby tarczycy E00-E07	54801	147,2
8	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	29613	79,5
9	Nowotwory C00-C97, D00-D48	35990	96,6
10	Niedokrwistość D50-D64	27183	73,0
11	Gruźlica A15-A19, B90	1624	4,4

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

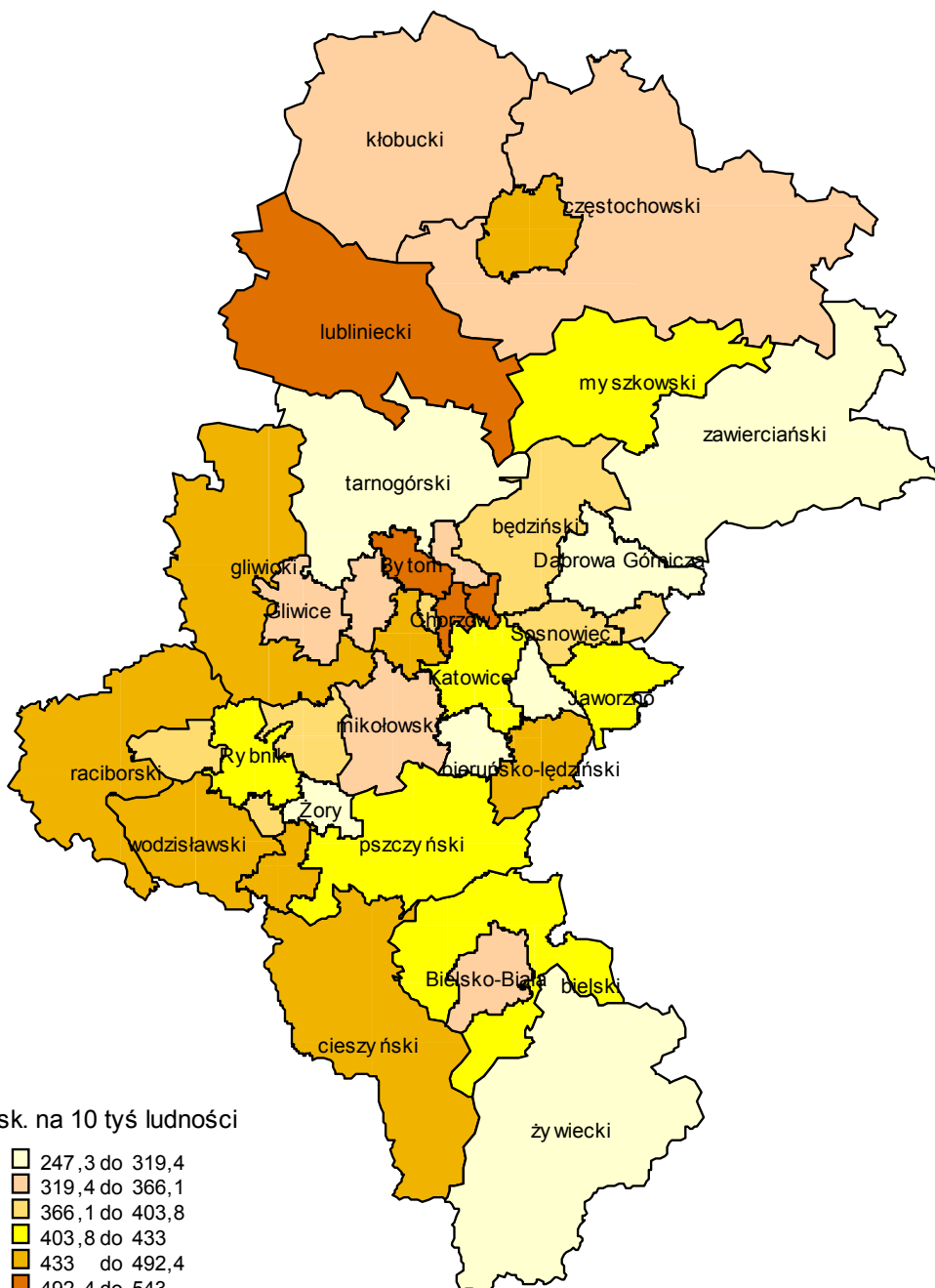
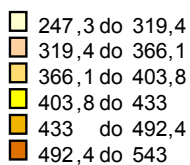
⁹Ministerstwo Zdrowia www.mz.gov.pl

Osoby w wieku 19 lat i więcej ze stwierdzoną cukrzycą w woj. śląskim w roku 2013
(stan w dniu 31. XII)

Wskaźniki chorobowości w powiatach woj. śląskiego na 10 tys. ludności

lubliniecki	543,0
Siemianowice Śl.	520,6
Chorzów	517,1
Bytom	492,4
bieruńsko-łódziński	472,1
cieszyński	468,1
Ruda Śląska	453,9
Jastrzębie-Zdrój	450,0
wodzisławski	443,1
Częstochowa	437,7
raciborski	434,3
gliwicki	433,0
myszkowski	420,8
Rybnik	420,7
bielski	406,2
pszczyński	405,3
Katowice	404,0
Jaworzno	403,8
rybnicki	394,0
Świętochłowice	393,3
Sosnowiec	374,2
będziński	366,1
Gliwice	358,1
mikołowski	354,6
częstochowski	349,3
Zabrze	340,8
kłobucki	332,5
Bielsko-Biała	327,7
Piekary Śląskie	319,4
Mysłowice	297,4
Dąbrowa Górnicza	294,7
tarnogórski	289,6
Tychy	281,6
zawierciański	277,9
Żory	273,2
żywiecki	247,3
ŚLĄSKIE	388,2

w sk. na 10 tys. ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

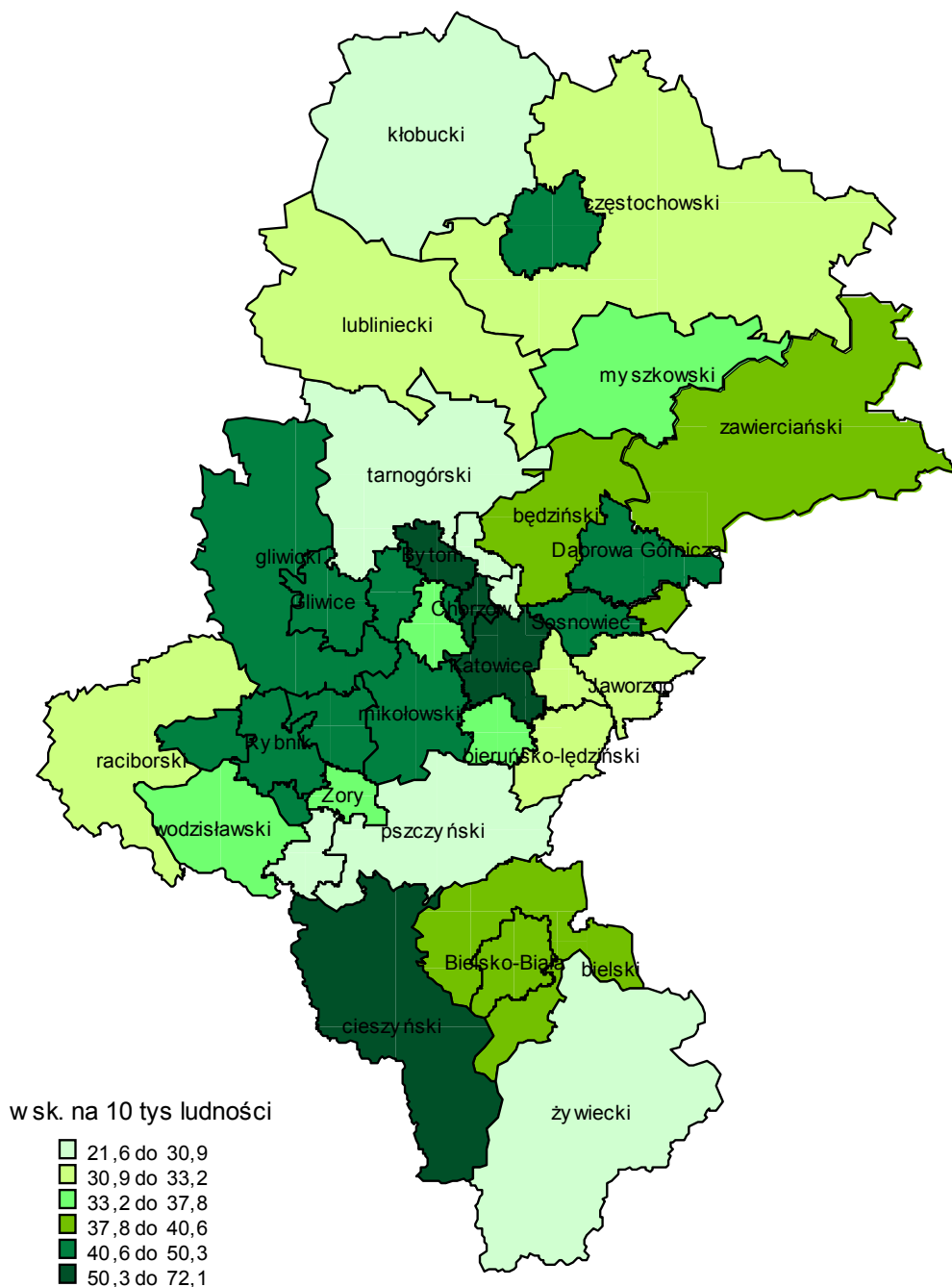
Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Osoby w wieku 19 lat i więcej u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku
sprawozdawczym, woj. śląskie rok 2013
(stan w dniu 31. XII)**

Wskaźniki zapadalności w
powiatach woj. śląskiego
na 10 tys. ludności

Bytom	72,1
Chorzów	56,3
cieszyński	53,8
Katowice	50,3
gliwicki	45,6
Sosnowiec	44,9
rybnicki	44,8
Zabrze	43,6
Częstochowa	42,7
Gliwice	41,9
mikołowski	41,6
Dąbrowa Górnicza	41,2
Rybnik	41,1
Świętochłowice	40,6
Bielsko-Biała	38,3
będziński	38,1
bielski	38,1
zawierciański	37,8
Żory	35,8
myszkowski	35,3
wodzisławski	35,0
Tychy	33,8
Ruda Śląska	33,2
lubliniecki	32,2
częstochowski	31,8
Mysłowice	31,8
bieruńsko-łódzki	31,5
raciborski	31,0
Jaworzno	30,9
Piekary Śląskie	27,0
tarnogórski	26,6
pszczyński	26,4
Jastrzębie-Zdrój	25,9
Siemianowice Śl.	24,8
żywiecki	24,2
kłobucki	21,6
ŚLĄSKIE	39,6

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Powikłania cukrzycy

Cukrzyca może prowadzić do:

- Utraty wzroku (ślepoty)
- Niewydolności nerek
- Amputacji –występują uszkodzenia układu nerwowego o różnym stopniu nasilenia
- Chorób układu krążenia
- Zaburzeń wzrodu
- Depresji
- Udaru
- Zgonu

Stopa cukrzycowa wg def. WHO- występowanie infekcji, owrzodzenia i/lub destrukcji tkanek głębokich stopy w połączeniu z obecnością zaburzeń neurologicznych i choroby naczyń obwodowych w kończynach dolnych o różnym stopniu zaawansowania. Ze względu na dominującą patologię wyróżnia się stopę cukrzycową neuropatyczną, niedokrwienną i mieszaną.

Międzynarodowa Federacja Diabetologiczna (IDF) szacuje, że corocznie w Europie około 609 000 zgonów jest spowodowanych cukrzycą. Szacunki te oparte są na względnych różnicach ryzyka zgonu pacjentów chorujących i niechorujących na cukrzycę i obejmują przypadki, w których cukrzyca stanowi podstawową przyczynę zgonu lub jest chorobą współistniejącą.

Zgony z powodu cukrzycy w Polsce

W ciągu ostatniego roku nastąpił wzrost liczby zgonów spowodowanych cukrzycą, liczba zgonów wyniosła 7129 przypadków (o 363 więcej niż w roku poprzednim). W 2012 roku w Polsce wskaźnik zgonów wyniósł 18,5 na 100 tys. ludności.

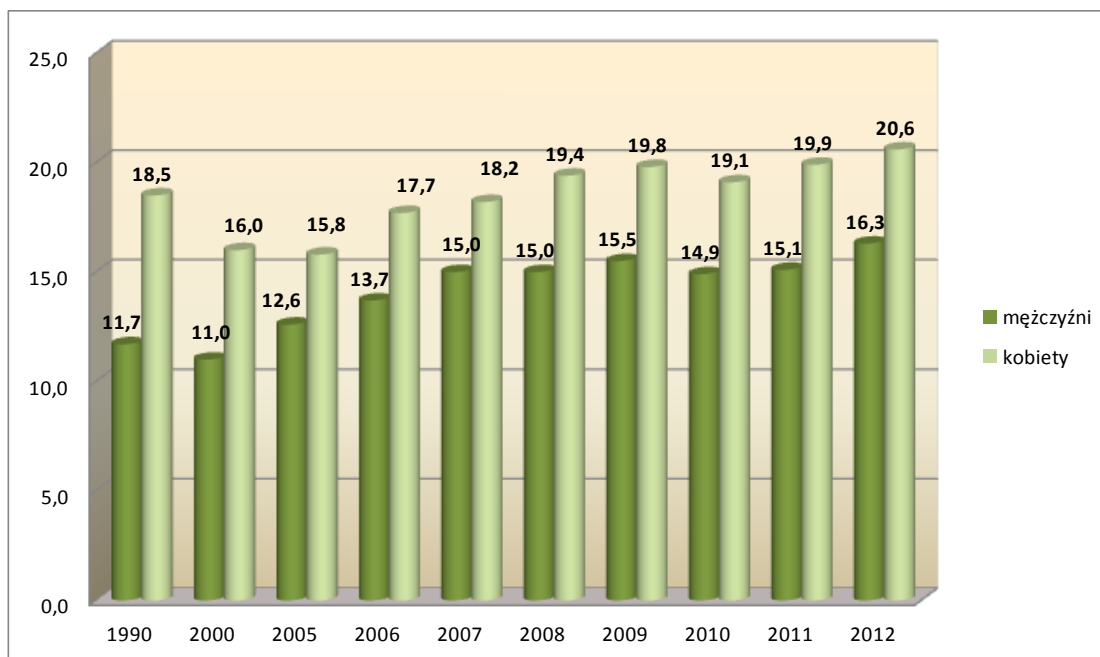
Zgony z powodu cukrzycy w Polsce

rok	liczby bezwzględne	wskaźniki na 100 000 ludności
2000	5 190	13,6
2007	6359	16,7
2008	6599	17,3
2009	6761	17,7
2010	6512	17,1
2011	6766	17,6
2012	7129	18,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

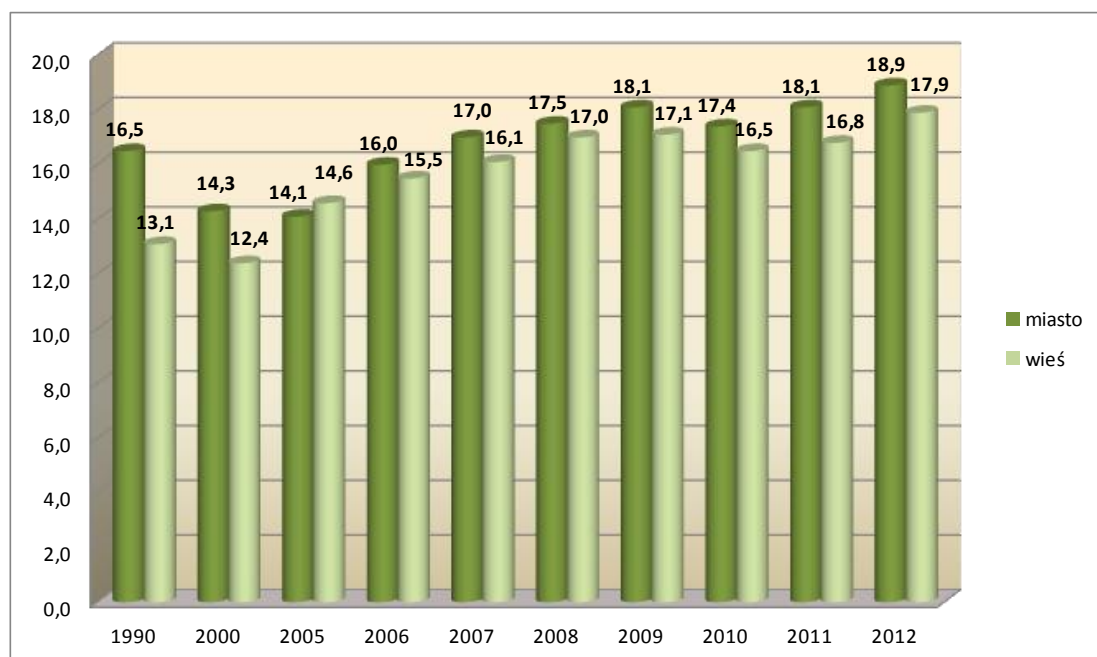
Wśród kobiet był on wyższy, wyniósł 20,6, a u mężczyzn 16,3 na 100 tys. ludności. Natomiast w miastach wyniósł 18,9, a na wsiach 17,9.

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w Polsce na 100 000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w Polsce na 100 000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Częstość występowania cukrzycy jako wyjściowej przyczyny zgonu w roku 2012 wynosiła 18,5 na 100 tys. ludności i była umiejscowiona za takimi schorzeniami jak: choroby układu krążenia, nowotwory, zewnętrzne przyczyny zgonów (wypadki, samobójstwa), choroby układu oddechowego i choroby układu pokarmowego. Choroby o niższych niż cukrzyca współczynnikach zgonów to m.in.: choroby układu nerwowego i narządów zmysłów, choroby zakaźne i pasożytnicze oraz choroby krwi i narządów krwiotwórczych.

Zgony według wybranych przyczyn w Polsce w 2012 r.

Lp.	Przyczyny zgonów	Liczby bezwzględne	Wskaźniki na 100 000 ludności
1	Choroby układu krążenia	177578	460,8
2	Nowotwory	98747	256,3
3	Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	23569	61,2
4	Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane zachorowania i zgonu	22755	59,1
5	Choroby układu oddechowego	20148	52,3
6	Choroby układu pokarmowego	16563	43,0
7	Cukrzyca	7129	18,5
8	Choroby układu nerwowego	5746	14,9
9	Choroby układu moczowo-płciowego	4971	12,9
10	Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	2567	6,7
11	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	1708	4,4
12	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	955	2,5
13	Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	941	2,4
14	Choroby układu kostno-stawowego, mięśni i tkanki łącznej	564	1,5
15	Choroby krwi, narządów krwiotwórczych	290	0,8

Uwaga: Przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu, czyli chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie w wyniku którego nastąpił zgon.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony z powodu cukrzycy - województwo śląskie

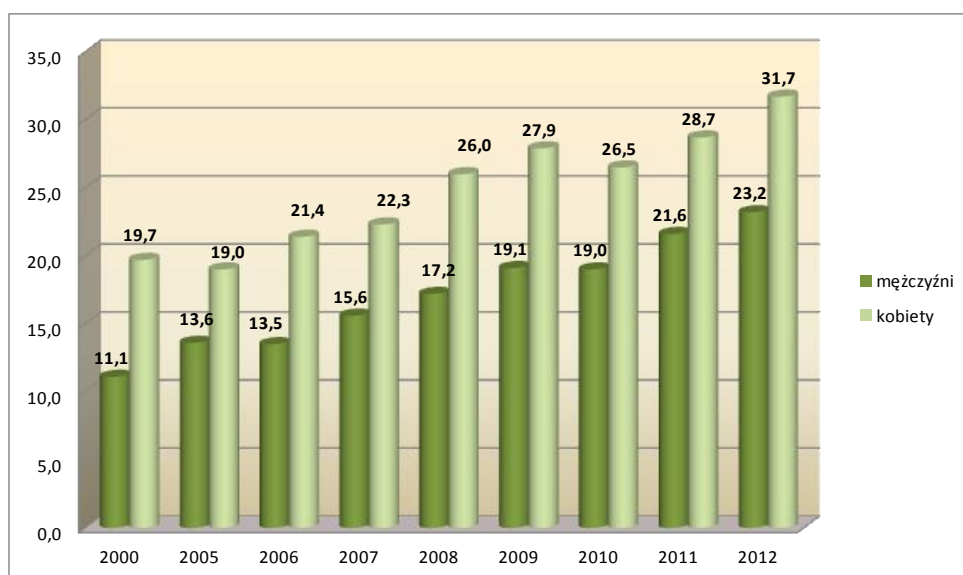
W województwie śląskim w roku 2012 nastąpił wzrost liczby zgonów spowodowanych cukrzycą, liczba zgonów wyniosła 1275 przypadków (o 105 więcej niż w roku poprzednim). Wskaźnik zgonów dla roku 2012 to 27,6 na 100 tys. ludności. Wśród kobiet był on wyższy, wyniósł **31,7**, a u mężczyzn **23,2** na 100 tys. ludności.

Zgony z powodu cukrzycy w woj. śląskim

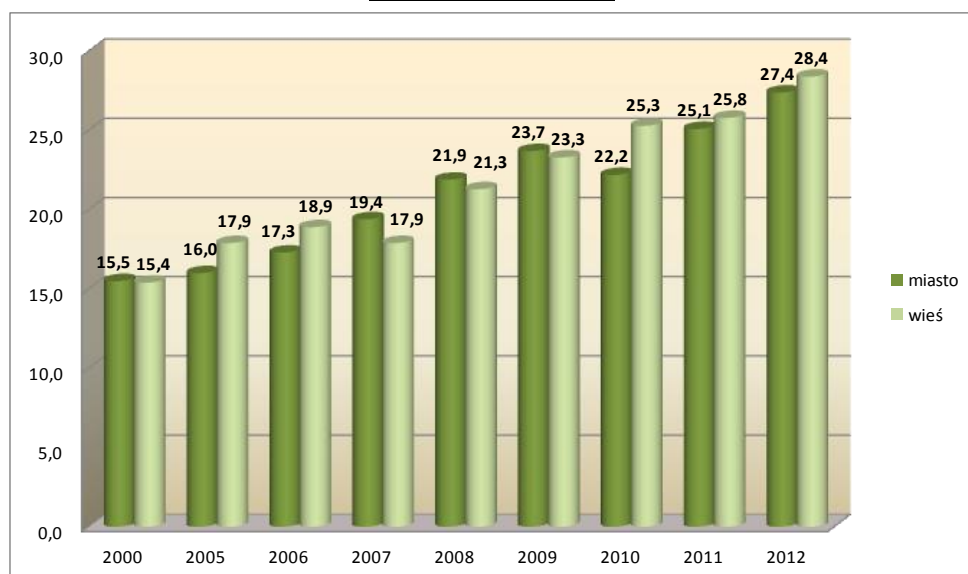
rok	liczby bezwzględne	wskaźniki na 100 000 ludności
2000	752	15,5
2007	889	19,1
2008	1012	21,8
2009	1098	23,6
2010	1062	22,9
2011	1170	25,3
2012	1275	27,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w woj. śląskim wskaźniki na 100 000 ludności

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w woj. śląskim wskaźniki na 100 000 ludności

Zgony według wybranych przyczyn w woj. śląskim w 2012 r.

Lp.	Przyczyny zgonów	Liczby bezwzględne	Wskaźniki na 100 000 ludności
1	Choroby układu krążenia	22709	491,5
2	Nowotwory	13104	283,6
3	Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	2968	64,2
4	Choroby układu pokarmowego	2506	54,2
5	Choroby układu oddechowego	1990	43,1
6	Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane zachorowania i zgonu	1851	40,1
7	Cukrzyca	1275	27,6
8	Choroby układu nerwowego	886	19,2
9	Choroby układu moczowo-płciowego	635	13,7
10	Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	379	8,2
11	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	319	6,9
12	Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	113	2,4
13	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	92	2,0
14	Choroby układu kostno-stawowego, mięśni i tkanki łącznej	77	1,7
15	Choroby krwi, narządów krwiotwórczych	53	1,1

Uwaga: Przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu, czyli chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie w wyniku którego nastąpił zgon.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony z powodu cukrzycy w województwie śląskim w latach 2009- 2012,
liczby bezwzględne

Grupy wieku	2009		2010		2011		2012	
	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14
woj. śląskie								
Ogółem	48573	1098	47719	1062	47709	1170	49028	1275
0-4	379	-	306	-	307	-	238	-
5-14	55	-	48	-	54	-	44	-
15-19	116	-	102	-	97	-	100	-
20-29	494	3	474	1	490	3	504	2
30-39	956	8	867	7	937	12	917	12
40-49	2453	27	2308	25	2218	30	2081	20
50-59	7029	107	6905	105	6548	107	6483	119
60 lat i więcej	37091	953	36709	924	37058	1018	38661	1122

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony z powodu cukrzycy w województwie śląskim w latach 2009- 2012,
wskaźniki na 100 000 ludności

Grupy wieku	2009		2010		2011		2012	
	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14
woj. śląskie								
Ogółem	1045,8	23,6	1028,5	22,9	1030,4	25,3	1061,1	27,6
0-4	174,3	-	136,2	-	132,1	-	101,9	-
5-14	12,8	-	11,5	-	13,1	-	10,7	-
15-19	39,9	-	36,9	-	37,0	-	40,1	-
20-29	66,0	0,4	64,6	0,1	69,0	0,4	73,1	0,3
30-39	140,4	1,2	124,5	1,0	132,5	1,7	127,4	1,7
40-49	388,6	4,3	375,5	4,1	365,1	4,9	346,0	3,3
50-59	950,6	14,5	934,5	14,2	890,7	14,6	897,8	16,5
60 lat i więcej	4091,2	105,1	3924,6	98,9	3848,9	105,7	3888,0	112,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Leczenie cukrzycy

Leczenie pacjenta z cukrzycą polega na współpracy lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i lekarzy opieki specjalistycznej. Nowoczesna terapia wymaga stałego monitorowania jej skuteczności i prowadzenia edukacji chorych. Wiedza na temat cukrzycy pozwala choremu zrozumieć istotę choroby, umożliwia znalezienie sposobu na życie z chorobą. Dzięki właściwej edukacji chory dowiaduje się, że przy prawidłowym leczeniu ma szansę żyć tak długo jak człowiek zdrowy, wie jak należy się odżywiać, jak przechowywać i brać leki, mierzyć poziom cukru we krwi, zapobiegać niedocukrzeniom oraz przewlekłym powikłaniom.

Liczba porad w AmbulATORYJNEJ SPECJALISTYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ w województwie śląskim w latach 2012- 2013

Wyszczególnienie	Kod resortowy ^a	2012			2013		
		liczba porad w ciągu roku	w tym		liczba porad w ciągu roku	w tym	
			do 18-go roku życia	po 65 roku życia		do 18-go roku życia	po 65 roku życia
Poradnie diabetologiczne	1020-1021	352093	8180	173318	371810	7574	189437

^a Według Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów, Dz. U. z dnia 28 maja 2012r..

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania ZD-3 z ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Przez wiele lat w leczeniu cukrzycy typu 2 koncentrowano się przede wszystkim na dążeniu do obniżenia podwyższonego poziomu cukru we krwi. Obecnie wiadomo, że aby zmniejszyć ryzyko zawału serca i udaru mózgu, czyli najgroźniejszych powikłań cukrzycy, trzeba także ściśle kontrolować ciśnienie tętnicze i stężenie lipidów we krwi¹⁰.

Każdemu choremu **lekarz wyznacza docelowe wartości cukru, lipidów i ciśnienia tętniczego**, biorąc pod uwagę wiek, prognozę przeżycia, narażenie na hipoglikemię, stopień edukacji i zaawansowanie powikłań naczyniowych.

¹⁰Serwis Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego www.cukrzyca.info.pl

Opieka nad pacjentem z cukrzycą jest problemem zarówno społecznym jak i ekonomicznym, cukrzyca generuje ok. **15% kosztów opieki zdrowotnej w Polsce**. Eksperti wskazują na potrzebę skupienia się na edukacji chorych oraz wprowadzenia nowoczesnej terapii w leczeniu cukrzycy. Nowe leki w znacznym stopniu ograniczają ryzyko wystąpienia groźnej hipoglikemii, przyczyniają się do spadku masy ciała, znacząco podnoszą jakość życia, jak również ograniczają ilości powikłań, które pochłaniają obecnie olbrzymią część ogólnych wydatków związanych z tą chorobą. Szacuje się, że tylko **12 % kosztów leczenia** cukrzycy stanowią koszty związane z **refundacją leków**. W 2011 roku NFZ przeznaczył na refundację leków na cukrzycę 700 mln zł, w porównaniu do 1,7 mld zł wydanych na leczenie powikłań cukrzycy (dane przytoczone przez firmę HTA Consulting)¹¹.

Zatrudnienie lekarzy specjalistów w dziedzinie diabetologii w województwie śląskim
lata 2009- 2013, stan na dzień 31 XII

Wyszczególnienie	Razem	w tym zatrudnieni stopnia		
		I	II	specjalność jednostopniowa
2009				
Lekarze specjaliści razem:	8836	1834	6088	914
z tego w zakresie Diabetologii	59	X	50	9
2010				
Lekarze specjaliści razem:	8833	1819	5957	1057
z tego w zakresie Diabetologii	70	X	52	18
2011				
Lekarze specjaliści razem:	9087	1745	5940	1402
z tego w zakresie Diabetologii	70	X	56	14
2012				
Lekarze specjaliści razem:	8913	1640	5543	1730
z tego w zakresie Diabetologii	72	X	53	19
2013				
Lekarze specjaliści razem:	8939	1609	5397	1933
z tego w zakresie Diabetologii	76	X	58	18

Uwaga: Dane o zatrudnieniu kadr medycznych - specjaliści wykazani są w osobach bez względu na formę zatrudnienia i według podstawowego miejsca zatrudnienia. W tabeli nie wykazano kadr medycznych zatrudnionych w jednostkach administracji publicznej i szkołach medycznych (zgodnie z metodologią opracowywania sprawozdania na formularzu MZ-89).

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu MZ-89 - Roczne sprawozdanie o specjalistach zatrudnionych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

¹¹VIII Forum Rynku Zdrowia, Warszawa 24-25 października 2012 r., www.rynekzdrowia.pl

Oddziały diabetologiczne w woj. śląskim

rok	liczba oddziałów	liczba łóżek	liczba leczonych na 1 łóżko w ciągu roku
2006	1	17	26,7
2007	1	17	24,0
2008	1	17	29,2
2009	1	17	32,0
2010	1	14	35,1
2011	-	-	-
2012	1	4	10,3

Źródło: Opracowano na podstawie rocznego sprawozdania na form. MZ-29 - o działalności szpitala ogólnego.

Pacjenci hospitalizowani z powodu cukrzycy (E10- E14) wg rodzaju oddziałów w szpitalach województwa śląskiego w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczby bezwzględne	w % do hospitalizowanych z powodu cukrzycy
Hospitalizowani z powodu cukrzycy razem	10629	100.0%
<i>w tym w oddziałach:</i>		
4000 Oddział chorób wewnętrznych	7228	68.0%
4500 Oddział chirurgiczny ogólny	1035	9.7%
4031 Oddział endokrynologiczny -dla dzieci	678	6.4%
4020 Oddział diabetologiczny	87	0.8%
4130 Oddział nefrologiczny	647	6.1%
4060 Oddział geriatryczny	309	2.9%
4030 Oddział endokrynologiczny	35	0.3%
4401 Oddział pediatryczny	39	0.4%
Pozostałe oddziały	571	5.4%

Uwaga: Pacjenci z ruchem oddziałowym.

Źródło: Komputerowy system "Karta statystyczna", Oddział ds. Chorobowości Hospitalizowanej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej – ŚUW.